

Handläggare
Anna Forsström
08-508 25 085
Carolina Morales
08-508 25 146

Till
Socialnämnden
2022-01-25

Handläggning av barnärenden 0-12 år

Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport över handläggning av barnärenden 0-12 år
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till övriga stadsdelsnämnder för kännedom

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Carstorp Wolgast
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Granskningen avser handläggningen av barn 0-12 år och omfattar stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Skärholmen. Sammanlagt granskades 72 slumpvis utvalda ärenden, 24 per stadsdelsförvaltning. Granskningen visade bland annat att förhandsbedömningar skedde inom lagstadgad tid medan utredningstiderna behöver följas upp vid några stadsdelsförvaltningar. Det framkom vidare att barnets situation i skolan uppmärksammas i en majoritet av ärendena men att fokus tydligare bör ligga specifikt på kunskapsresultaten. Vidare visade granskningen att barn gjordes delaktiga i hög grad i början av processen och gavs möjlighet att uttrycka sin åsikt om det

utredningen gällde. Längre fram i processen mattades dock barnets inflytande av, vilket är ett tydligt utvecklingsområde.

Bakgrund

Aktuellt granskningstema valdes ut då Inspektionen för vård och omsorg (IVO) återkommande belyser brister i den sociala barnvården.¹ Granskningens syfte är att se över hur handläggningen överensstämmer med lagstiftningens intentioner samt om olika stadsdelsförvaltningar tillämpar lagstiftningen på ett likställt sätt.

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 19 januari 2022. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 20 januari 2022.

Ärendet

Granskningen avser handläggning av barn 0-12 år och omfattar stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Skärholmen. Sammanlagt granskades totalt 72 slumpvis utvalda ärenden, 24 per stadsdelsförvaltning. Tidsperioden som granskades var 2020/2021. Vidare hölls en intervju med ledning och medarbetare vid respektive enhet.

De sammanfattande synpunkterna redovisas nedan utifrån de kvalitetsområden som ingår i Socialstyrelsens ovannämnda definition av god kvalitet, där områdena tillgänglighet och effektivitet redovisas under gemensam rubrik.

Trygghet och säkerhet

I samtliga ärenden hade förhandsbedömningarna genomförts inom lagstadgad tid och relevanta skyddsbedömningar fanns i så gott som

alla ärenden. Utredningstiden om fyra månader hölls i drygt 70 % av ärendena. Möjligheten till uppföljning vid kvarstående oro enligt 11 kap § 4 a användes inte alls. Socialtjänstinspektörerna uppfattade utifrån vad som framkom i ärendena att detta verktyg torde kunnat användas i något ytterligare fall med stor kvarstående oro, vid samtliga stadsdelsförvaltningar.

Självbestämmande och integritet

I merparten av det granskade materialet gjordes barn delaktiga i början av processen och gavs möjlighet att uttrycka sin åsikt om det utredningen gällde. Längre fram i processen mattades barnets inflytande tydligt av; få barn gavs inflytande avseende eventuell insats och återkoppling avseende utredningens resultat. Vid intervjuerna bekräftade enheterna att de inte alltid lyckas tillvarata barnets röst genom hela processen, och de uppgav bland annat tidsbrist och inflödet av nya ärenden som måste prioriteras som skäl till det. Det är viktigt att socialsekreterarna har utrymme att säkerställa barnets inflytande genom hela ärendets gång, eftersom relevant stöd och skydd till barnet också kan vara avhängigt att barnets rätt till inflytande tillgodoses.

Kunskapsbaserad verksamhet

Strukturerade bedömningsinstrument förekom generellt inte i det granskade materialet. Endast i ett fall hade iRisk använts avseende risken att fortsatt uppleva våld, i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning. Användandet av iRisk och resultaten kring det bör vara av intresse för hela staden eftersom IVO vid flera tillfällen har påtalat att socialtjänsten generellt brister i att bedöma risken för att barnet ska utsättas för fortsatt våld² trots att lagstiftningen kräver detta.³

Barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var tydligt överrepresenterade i det granskade materialet. Mot bakgrund av detta finns starka skäl att systematiskt prioritera kunskap, bemötande och anpassningar inom socialtjänstens verksamheter.

Helhetssyn och samordning

Barnets situation i skolan är en viktig faktor att väga in i bedömningen kring risk- och skyddsfaktorer då en fullgjord skolgång är bland de viktigaste skyddsfaktorerna.⁴ Utifrån granskningens resultat konstateras att skolsituationen uppmärksammas i en majoritet av ärendena men att fokus också tydligare bör ligga specifikt på kunskapsresultaten. Likaså behöver

² IVO (2020) Barn riskerar att bli utan stöd och hjälp, (2021) Vad har IVO sett 2020

³ Socialstyrelsen (2016) Våld Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer

⁴ [Skola och elevhälsa | Uppdrag Psykisk Hälsa \(uppdragpsykiskhalsa.se\)](#)

även behov kopplat till skolsituationen i högre grad vägas in i uppdrag till utföraren och specifikt följas upp vid uppföljning av insats.

När ett barn har kontakt med flera olika samhällsinstanser samtidigt har både socialtjänsten och hälso- och sjukvården en skyldighet att ta initiativ till SIP. Utifrån detta är det oroväckande att SIP används i så låg grad. Rutinerna kring SIP uppfattas som väl kända hos de granskade enheterna. Situationen kring pandemin har sannolikt påverkat andelen SIP eftersom den digitala kommunikationen mellan kommun och region inte har fungerat väl. Det var dock positivt att skolan bjöds in till så gott som alla SIP-möten i granskningen.

Effektivitet och tillgänglighet

Drygt hälften av barnen i aktuell granskning var kända sedan förut, i ca 40 % av dessa ärenden hade barnet fått insats tidigare. När barnet nu utreddes på nytt avslutades drygt hälften av ärendena med en insats. För att barn ska få stöd och skydd i ett tidigt skede är det viktigt att socialsekreterarna har utrymme till att motivera till insats för barn med hög risk för en antisocial utveckling. Resultat från pilotverksamheten Vällingbyteamets arbetssätt är i detta sammanhang intressant att följa eftersom fokus där ligger på att komma in tidigt, bland annat genom tydligt fokus på relationellt arbete och flexibla lösningar som utgår från individens behov i samarbete med skola, förskola och andra viktiga samverkansaktörer.

Jämställdhetsanalys

Granskningen har haft ett jämställdhetsperspektiv genom att samtliga variabler har granskats uppdelat på kön, för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan flickor och pojkar. I granskningen ingick hälften flickor och hälften pojkar. Granskningen visade generellt inga påtagliga skillnader i handläggningen utifrån kön. Den enda distinkta skillnaden som framträdde var att pojkar i betydligt högre grad än flickor hade en NPF-diagnos, vilket överensstämmer med befintlig kunskap om att autismspektrumtillstånd är vanligare hos pojkar samt att fler pojkar än flickor får ADHD-diagnos i barndomen.⁵

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning avseende handläggningen av barnärenden 0-12 år i stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Skärholmen. Vidare att rapporten överlämnas till

berörda stadsdelsnämnder och att rapporten även överlämnas till övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Bilaga

Kvalitetsgranskning Handläggning av barnärenden 0-12 år